MYKOLOGIA

ROČNÍK III. *ČÍSLO 9.—10.*

Prof. Oreste Mattirolo.

K 70. narozeninám jeho napsal *BOH. KLIKA.*

V plné svěžesti duševní i tělesné dožívá se své sedmdesátky dne 7. prosince mykolog jména světového, všeobecně uznávaný nejlepší znalec hypogeí, učenec vzácně skromný a vždy radou a přispěním ochotný, živě se zajímající i o mykologický výzkum vlastí našich, Dr. *ORESTE MATTIROLO*, prof. botaniky a ředitel botanické universitní zahrady v italském Turině.

K významnému tomuto jeho životnímu jubileu sejdou se v jeho tiché pracovně upřímná blahopřání z celého světa; na projevech úcty a vážnosti bude jubilant čísti jména nejvzácnější, ale jsem jist, že skromný náš projev oslavný nebude mezi posledními, na kterých utkví jeho zrak. Dává mně k této jistotě právo jeho tolikrát osvědčená bezpříkladná ochota a hluboký zájem o naši mykologii i „Mykologii" a splácím prostými řádky těmito i svůj osobní dluh — mohu vpravdě říci, že ze všech cizích mykologů, na něž jsem se kdy obrátil, nevyšel mně ani jediný vstříc s tak vzácnou ochotou a s takovým zájmem o naše podzemky jako prof. *MATTIROLO*, ať jsem se dožadoval rady jeho v záhadách zaviněných nedostupností některých odborných publikací, ať v otázkách pro nedostatek srovnávacího materiálu těžko řešitelných.

Jak je úcta k *MATTIROLOvu* vědeckému věhlasu zakotvena ve světovém foru mykologickém, toho dokladem je i bezpodmínečné uznání takového kacíře-mykologa, jakým je cincinnatský *C. G. LLOYD*, jedinečný organisátor sběratelů, až výstředně nevlídný k různým „autoritám" světovým a nemilosrdně odkrývající jejich slabiny. Píše („Myc. Notes" No. 70., Sept. 1923): „Léta jsem cestoval a poznal jsem většinu současných mykologů, ale žádný z nich (mimo *ROMELLa* ve Švédsku) nepůsobil na mne tak příznivě jako *MATTIROLO*. Je vášnivě oddán své práci a svému studiu, nejvážnější, nejenergičtější, nejskromnější mykolog, kterého znám. Specialitou jeho jsou podzemky, a je dnes jediný na světě, kdo je dokonale zná. („... he is today the only man in the world who has a thorough knowledge of them".)

Jak si turinského mykologa váží, dokazuje *LLOYD* i tím, jak klasifikuje pracovníky v podzemkách. „Mistry v odvětví tom", píše, „jsou *VITTADINI, TULASNE a MATTIROLO*. Dobří pracovníci, jichž dílo však není tak obsažné, jsou *BUCHOLTZ, GILKEY, FISCHER, HESSE a BERKELEY*. Dobří sběratelé, kteří však jen málo publikovali: *BROOME, LESPIAULT a RODWAY*. Balamutiči, kteří publikovali karikatury nebo diagnosy nepřesné a povrchní: *CORDA, ZOBEL* a *HARKNES*. Poséři, kteří publikovali nebo chtěli učiti věci, kterou sami znali jen velmi nedostatečně: *MASSEE a BURT*."

Bohatá, půlstoletá činnost *MATTIROLOva* obsáhla téměř všecka odvětví botaniky, i její historii, význačného jména si dobyl i jako znalec umění a

archeologie (je presidentem Král. akademie v Turině, Piemontské společnosti archeologické a umělecké atd.). Počet jím publikovaných prací dostupuje již úctyhodného čísla 300.

Hlavním oborem vědecké činnosti jeho však byla od mladých let a je dosud mykologie a především podzemky. Z prací do tohoto oboru spadajících buďtež tu uvedeny aspoň nejvýznamnější: „Sul parassitismo dei tartufi e sulla questione delle mycorrhizae" (1887). „Il genere Cerebella di Vincenzo Cesati" (1897). „Gli Ipogei di Sardegna e di Sicilia" (1900). „Elenco dei „Fungi hypogaei" delle foreste di Vallombrosa" (1902). „I Fungi Ipogei Italiani" (1903). „Prima contribuzione allo studio della flora ipogea del Portogallo" (1905). „Neo-Saccardia Mattirolo" (1921). „Osservazioni sopra gli Ipogei della Cirenaica" (1922). „Sulla Micologia Ipogea della Venezia subalpina" (1922). Jeho práce o podzemkách amerických byla přerušena válkou a neblahými poměry poválečnými; práce ta zajisté bude — a musí býti — i súčtováním s americkou mykologií, která jde svými pěšinkami často beze všeho ohledu na to nebo s nepochopením toho, co bylo ve „staré" Evropě již vykonáno. A jest si jen přáti, aby prof. *MATTIROLO* souborně zpracoval všecky podzemky vůbec jako odborník dnes k tomu nesporně nejpovolanější a svými bohatými zkušenostmi vnesl tak světlo do četných, dosud nevyjasněných otázek oboru toho.

Prof. *MATTIROLO* narodil se 7. prosince 1856 v Turině, r. 1876 byl promován dokt. filosofie, r. 1879 dokt. lékařství tamtéž. Studoval v l. 1879—1881 na universitě ve Strassburgu, stal se 1881 asistentem při botanické universitní stolici v rodném Turině, kde se ještě téhož roku habilitoval jako soukromý docent botaniky a r. 1889 byl jmenován mimořádným profesorem. R. 1894 se stal řádným profesorem a ředitelem botanické zahrady v Bologni, roku 1898 přešel do Florencie, od r. 1900 je řádným profesorem botaniky a ředitelem universitní botanické zahrady v Turině. Dostalo se mu hojnou měrou zaslouženého uznání členstvím vědeckých institucí italských i cizích.

Prázdné chvíle své trávívá od let již ve svém rodinném tuskulu v Cantellu u Rodera (prov. di Como), hluboké hvozdy alpských výběžků jsou podnes častým cílem jeho vycházek a vydatným lovištěm podzemek, k nimž lne s takovou láskou.

Že neutonul v t. zv. suchopáru vědy, ale že je mu mykologie něčím více, že je mu opravdovou láskou, dosvědčují výmluvně řádky z dopisu, jejž zaslal loňské zimy pisateli těchto řádků. Uvádím je italsky, abych nesetřel s nich ráz bezprostřední původnosti: „ . . . in circa cinquant' anni dacchè mi occupo di funghi ipogei, ho messo insieme una grande raccolta — e mi rincrescerà di morire, perchè tante pene e tante ricerche andranno perdute! perchè sono certo che nessuno amerà i miei funghi come li ho amato io! Del resto sono i funghi quanto migliori degli uomini!" („ . . . asi od padesáti let, co se již zabývám podzemkami, nashromáždil jsem velikou sbírku — a bude mě líto zemříti, protože tolik práce a tolik badání bude ztraceno, neboť jsem jist, že nikdo nebude milovati mé houby tak, jako jsem je miloval já! Ostatně — oč jsou houby lepší než lidé!")

Prostá slova — ale co v nich hluboké lásky a zanícení pro vědu, které zasvětil svůj život! A ta láska, to zanícení dává nám naději, že profesor *MATTIROLO* potěší mykology celého světa ještě mnohou a mnohou svou vzácnou prací!

Lepiota helveola *BRES.* 1891. Bedla červenavá v Čechách.

(Lepiota helveola *BRES.* en Bohême).

Prof. J. VELENOVSKÝ.

V červnu t. r. přinesl p. *FR. FECHTNER* od Libochoviček u Slaného větší počet exemplářů této bedly, jež vyrostla na travnatých, suchých stráních, jak obyčejně bedly růstávají. Jsou to houbičky s kloboukem 2—4 cm v pr., brzo rozloženým, nízce tupě hrbolatým, uprostřed masově hnědým, ostatně drobně červenohnědě přitiskle šupinkatým na bílé půdě, na okraji tupým. Třeň zdéli prům. klobouku, 4—5 mm tlustý, dole sotva ztluštělý, válcovitý, uprostřed s mizivým šupinkatým prstencem a pod tímto drobně, tmavě šupinkatý, nad tímto vláknitě pavučinatý, celý masově červený. Lupeny husté, široce břichaté, u třeně volné, na ostří zubaté, bílé, pomačkáním hnědnoucí. Výtrusy elliptičné, často zakřivené 8—12 mm.

České houby dobře se shodují nejen s diagnosou, ale i s vyobrazením, jež zvlášť pěkně podává *BARLA* (Champign. des Alpes Marit. 16. 1.)

O velkých bedlách *(Lep. procera, excoriata, rhacodes, naucina, erminea)* je známo, že jsou vesměs jedlé, chutné houby, jmenovitě mnozí hubaři mladé plodnice *Lep. procera* vyhledávají jako lahůdku prvotřídní. Ale zdá se, že u jiných Lepiot třeba býti opatrným, neboť jsou v tomto rodu také druhy prudce jedovaté. Bude to asi podobný poměr jako u příbuzného rodu *Amanita*, kde máme druhy jedlé a prudce jedovaté.

Výše popsaná *Lepiota helveola*, posud v Čechách nesbíraná, jest ku podivu prudce jedovatá, jakž přinášejí zprávy Bulletiny Soc. Mycol. de France. Proto zmíníme se o toxikologických vlastnostech tohoto druhu trochu podrobněji. První, kdo upozornil na jedovatost tohoto druhu byl *MONNIER* (viz Bull. Soc. sciences nat. Ouest de la France t. II, 1892. — Bull. Soc. Myc. de France t. VIII, 1892). Předběžná tato zpráva potřebovala však potvrzení a doplnění. Roku 1899 popisují v „Bulletin de la Societé Mycologique de France t. XV. pag. 313-318" profesoři lékařské fakulty v Nantes, *CH. MENIER* a *U. MONNIER* druhý zajímavý případ otravy týmž druhem, který pobrobně mohli probadati a pak na základě pokusů se zvířaty rovněž o jedovatosti se experimentálně přesvědčiti. V září r. 1897 stal se totiž následující případ otravy. Jistý železničář požil se svojí ženou asi 15 plodnic tohoto druhu k obědu a znamenitě jim chutnaly. Houby sbírali v dřevní ohradě u nádraží v Nantes. V 6 hodin večer večeřeli jako obyčejně a teprve za několik hodin potom pocítili první příznaky otravy. Žena, 29 let stará, dobré tělesné konstituce a jinak úplně zdravá, k 8 hodině počala naříkati na obtíže žaludeční. K půlnoci byl zavolán lékař, který nalezl ji v následujícím stavu: Strhaný obličej, zapadlé oči, slabý tep, lehké křeče v dolních končetinách, šlemovité zvracení, silný průjem, celková sesláblost.

U manžela, 33letého, silného a nealkoholika, dostavily se tytéž příznaky teprve k 1 hodině z rána. Měl však velmi silné, téměř nesnesitelné křeče v nohou a bolestí vyskakoval na loži. Tyto bolesti trvaly asi 12 hodin s občasnými přestávkami. Během druhého dne průjem a vrhnutí u obou nemoc-

ných nepřestávají a oba nemocní přes vhodné léčení jsou stále slabší a slabší. Žaludek nesnáší žádné tekutiny. Muž má na dlaních fialové skvrny. Neobjevuje se ani horečka ani studený pot. Třetího dne v noci jsou oběma velice sesláblým pacientům dávány etherové injekce. V 9 hodin ráno se zmenšuje vrhnutí a průjem. Žaludek a vnitřnosti jsou velmi bolestivé při doteku. Čtvrtého dne ráno jest muži lépe. Vrhnutí a průjem se stále zmenšují. Stav ženy jest beze změny. V poledne se u muže znova objevují první příznaky gastrointestinální. Ženě jest lépe; vzezření její jest lepší; puls se zlepšuje u obou. Večer v 8 hodin se objevuje u ženy náchylnost ke spaní. Vrhnutí a stolice

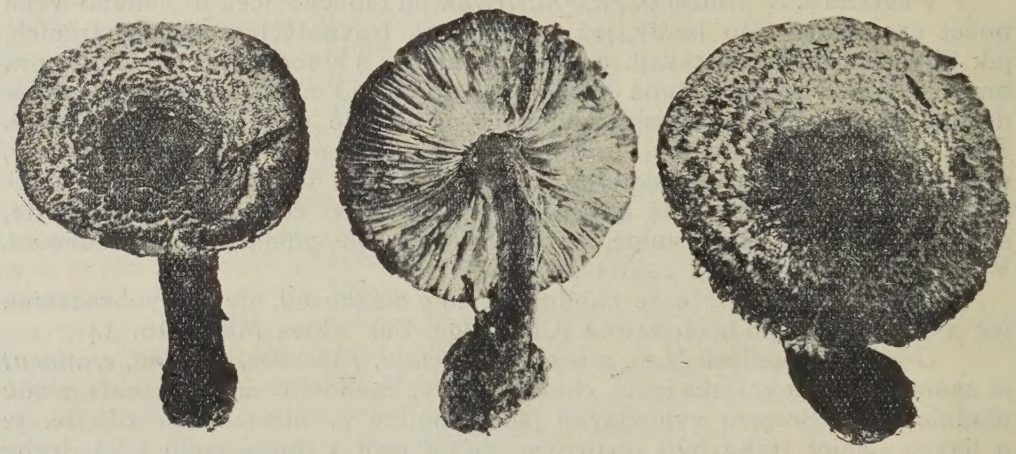

Lepiota helveola *BRES.* **Bedla červenavá.**
Orig. velikost.
Libochovičky, leg. *FR. FECHTNER.* *Foto A. PILÁT.*

u obou stále velmi prudké; nemocní nemohou močiti. Pátého dne v noci jest jim poměrně dobře. Vrhnou slabě a opět slabě močí. K 6. hodině večer jsou výměšky a stolice nazelenalé. Nicméně zlepšení jest znatelné; puls a srdce znamenité. Nemocní snášejí mléko, kávu a léky. U ženy se objevuje menstruace. Šestého dne měli nemocní nepokojnou noc. Muž ještě trochu vrhne a žena má znova obtíže žaludeční. U obou skoro zmizely břišní bolesti. Jazyk již není potažen. Sedmého dne byla noc klidná, nemocní snášeli mléčnou potravu a hojně močili, pouze muž trochu zvracel. Stolice již normální, avšak žaludek a břicho jsou znova bolestivé. Osmého dne muž pouze jedenkráte šlemovitě zvracel, noc byla lehce nepokojná. Devátého dne úplně přestalo vrhnutí. Žaludek byl pouze trochu bolestivý, noc jinak klidná. Desátého dne stav se stále zlepšuje a za 14 dní všecky příznaky otravy zmizely a nemocní mohli býti pokládáni za uzdravené. Muž se však mohl vrátiti do služby až po několika tydnech odpočinku.

Jak viděti z předchozího, otrava byla velmi silná a nemocní mají pouze vděčiti své silné konstituci tělesné, že vyvázli bez pohromy. Průběh této otravy dosti připomíná otravy jedovatými katmankami, jmenovitě muchomůrkou hlízovitou *(Amanita phalloides).* Houba, jíž se otrava stala, byla bezpečně určena a určení potvrzeno známým mykologem *BOUDIEREM.* Zmínění profesoři chtěli se experimentálně přesvědčiti o jedovatosti tohoto druhu

(Lepiota helveola BRES.), nemohli však sehnati k pokusům potřebných exemplářů, neboť tato houba jest i ve Francii velmi vzácná. Teprve po dvou letech opatřili si materiál k pokusu z téhož místa. Pokus byl proveden následovně: Morčeti 380 g těžkému byla v 10 hodin dopoledne podána dávka 3·30 g houby v otrubách. Polovinu potravy morče sežralo hltavě, potom však žralo opatrně a bojácně, takže teprve po třech hodinách sežralo celou dávku. První příznaky otravy se objevily teprve ve 3 hodiny odpoledne. Morče se skrčilo se zježenou srstí v koutě klece. Nejnápadnější byla nepravidelnost dechová. Chvílemi dýchalo velice zrychleně, chvílemi skoro nedýchalo, což se pravidelně opakovalo. Mimické svaly se lehce chvěly, tělesná teplota byla značně snížena (36·7 C, normální teplota alespoň 39). Odmítalo potravu a druhého dne ráno bylo nalezeno mrtvé. V moči nebylo nalezeno ani stopy bílkovin, za to však hojně uhličitanů a fosforečňanů. Množství moči bylo normální. Při pitvě bylo nalezeno, že všecky orgány jsou ve stavu normálním, kromě roury zažívací. Sliznice žaludku byla silně naběhlá a v mozkovité vrásky zprohýbaná. Vředy nebyly nalezeny; rovněž nebyly pozorovány krevní výrony nebo rozšíření cév. V tenkém střevu bylo mnoho plynových bublinek a produktů zvýšené sekrece žlaz. V tlustém střevu plynové bublinky nalezeny nebyly. Bohužel však proveden byl pokus pouze jeden a nedostatečně, takže nelze vyvozovati přílišných důsledků. Že však *Lepiota helveola BRES.* jest druh skutečně jedovatý, o tom nemůže tedy býti pochybnosti.

Z té příčiny upozorňujeme české hubaře, aby druh tento dále sledovali a zprávy nám o ní zaslali. Bude asi v teplých částech středních Čech více rozšířena. Rovněž by bylo radno všímati si jiných bedel, jež nezřídka na suchých stráních a v polích růstávají po letních deštích v množství a velice žampionům se podobají.

Něco o kyjankách (Clavariích).

(Quelques remarques sur les Clavariées.)

Dr. KAREL CEJP.

Kyjanky, nebo také kuřátka zvané, vyznačují se masitou plodnicí, nejčastěji stromkovitě rozvětvenou nebo jednoduchou, kyjovitou, někdy korálovitě větvenou, válcovitou. Rouška (hymenium) povléká celý povrch větví nebo kyjovitých plodnic. Jsou buď velkých rozměrů (některé druhy rodu *Clavaria*), nebo jsou to houbičky nepatrné, takže ujdou snadno pozornosti mykologů (na př. různé útlé druhy rodů *Typhula*, *Pterula*). Zpravidla vlastní kyjanky jsou houby velmi ozdobné, zpestřující lesní humus a velmi často rostou na jednom místě ve větších shlucích. Vedle známého a také obsáhlého rodu *Clavaria*, počítají se do tohoto příbuzenstva u nás menší rody, jako *Typhula* a *Pterula*, s několika u nás známými druhy, bude však jich větší množství při podrobném zpracování této méně známé skupiny. Rod *Clavaria* rozdělili někteří starší autoři v několik samostatných rodů nebo podrodů, buď na základě větvení nebo zbarvení spor. Poslední znak však není tak stabilní, aby nás opravňoval k rozdělení rodů, k tomu přistupuje ještě ta vlastnost, že mnohdy nemůžeme ani dobře rozeznati barvu spor,

neboť jde vždy o barvy světlé. Lépe již učinil dánský mykolog *HOMSKJOLD* (Beata ruris otia fungis Danicis impensa, 1790—99), který oddělil všechny hojně větvené kyjanky pod jménem *Ramaria*. Tento rod se vyznačoval jednoduchou tlustou basí, z níž vycházelo mnoho stromkovitých, navzájem se proplétajících větví, ne příliš dlouhých, spíše kompaktních. Barva plodnice je různá, charakteristická pro určité druhy. Setkáváme se zde s druhy bílými (*Clavaria cristata, coralloides*), žlutými nebo okrovými (*Cl. fastigiata, flava, botrytis* a j.), nebo dokonce fialovými (*Cl. amethysthina, grisea, lilacina*). Ostatní druhy s jednoduchou plodnicí, nejčastěji válcovité, protáhlé, a jen zřídka pouze dole na basi spojované, tvoří vlastní rod *Clavaria*. Toto rozdělení je důsledně provedeno v *RICKENově* příručce (Vademecum f. Pilzfreunde) s označením posledních dvou skupin dle *FRIESe*. *PERSOON* (Mycologia Europea) rozeznává v rodu *Clavaria* čtyři skupiny: druhy s plodnicí korálovitou nebo silně větvenou, s plodnicí prodlouženou, kyjovitou, jen nepatrně větvenou, dále s plodnicí prodlouženou, kyjovitou, jednoduchou, nevětvenou a konečně druhy oddělené v rodech *Typhula* a *Pistillaria*. *FRIES* rozděluje rod *Clavaria* na tři skupiny a nazývá ony druhy jednoduché, kyjovité nevětvěné *Holocoryne*, druhy s plodnicemi kyjovitými, na basi srostlými *Syncoryne*. Oddělování zvláštních rodů, jako činí *KARSTEN* a *SCHRÖTER* je jistě zbytečné (*Clavariella* a *Clavulina*), neboť oddělování je stejně založeno jen na počtu sterigmat (2—4). Jsou totiž určité druhy, které mají trvale basidie toliko se 2 sporami, jichž tvoření podrobněji vykládá v poslední době *R. BAUCH* v Zeitschr. f. Pilzkunde, 1926. Bd. V. p. 253. Nečiní toho ani největší monograf této skupiny *COKER* (The Clavarias of the United States and Canada. 1923). *COKER* zná pouze rod *Clavaria* a rozeznává pouze 11 skupin dle vnější struktury, nečiní z nich oddělené podrody nebo co podobného, nýbrž jen k vůli přehledu a jakémusi systemu sestavuje k sobě příbuzné druhy. Tato monografie, o níž bylo již referováno v jednom z předešlých čísel Mykologie, je vzor, jak má vypadati monografie takové skupiny. Ovšem, nám se nemůže ani sníti o podobně vypravené monografii. Větvení jednotlivých druhů je velmi těžko přesně popsati, aby ten, kdo nevidí věrný obraz (nejlépe zdařilou fotografii) učinil si o popisovaném druhu představu. Rovněž i udání odstínu barvy je někdy těžko přesně vyjádřiti.

Mykologové měli by si těchto hub více všímati, neboť jsou mezi nimi mnohé jedlé houby. *QUÉLET* činí zmínku (Apercu Qualités Utiles ou Nuisibles des Champignons 1884), že jsou mnohé nezdravé, naproti tomu však odporuje *Mc. ILVAINE*, který vyzkoušel mnoho kyjanek a neshledal je nebezpečnými. Za hojně sbírané a jedlé platí zejména *Clavaria flava, botrytis* a příbuzné; zvláště poslední přichází i na náš trh pode jménem „kuřátka". Jedlé jsou i *Clavaria rufescens, grisea, cristata, coralloides* a j. Mnohé druhy drobnější jsou též jedlé, avšak pro spory výskyt a nepatrné rozměry jsou bezcenné (*Cl. fragilis, inaequalis, canaliculata*). U velkých druhů je nejlépe sbírati mladší plodnice, neboť v stáří bývají nakyslé, ostré chuti, takže se stávají pak skoro nepožívatelné (na př. *Cl. flava, aurea, botrytis*). Některé kyjanky usušené jsou výborné houby a dávají se zejména do omáček (*Cl. grisea, pistillaris*). Mnohé druhy jedlé pokrývají někde v lese dosti velké plochy, a proto, ač samy malé, přece se mohou sbírati. Jsou to na př. u nás hojné *Cl. ligula* a *Cl. Ardenia*. Poslední druh, s velmi lámavou plodnicí, uvádí *MICHAEL* (Führer f. Pilzfreunde II. No 108) jako jedlý, naproti tomu *MACKŮ* pokládá tuto kyjanku za nejedlou. V některých příručkách jde též patrně

o záměnu druhů (viz též *RICKEN*, Vademecum), jak již na to upozornil prof. *NEUWIRTH* (Mykologia I. p. 44).

Většina *Clavarii* roste v lesích, zejména tam, kde při deštích nahromadilo se mnoho jehličí a drobných větviček (na př. *Cl. Ardenia, Ligula*), některé pouze v písčitých lesích (*Cl. botrytis, rufescens*), v bukových lesích (*Cl. pistillaris, grisea, flava*), ve smíšených (*Cl. aurea*). Některé druhy milují spíše travnaté lesy nebo i lučiny a zahrady (*Cl. inaequalis, coralloides*). Jsou pak určité druhy kyjanek, jmenovitě menších rozměrů, a ty vyhledávají zetlelé pařezy a dříví a pod. Pak snadno se mohou zaměniti s krásnorůžkem (*Calocera*) na podobných místech rostoucím.

Kyjanky se objevují v létě, nejvíce však spíše k podzimu, v pozdních letních měsících nebo vůbec až na podzim. Druhy rodu *Typhula* jsou zajímavé svým způsobem života. V zimě nebo na jaře najdeme hojně v napadaném listí nebo v různém bylinném smetí malinká tělíska, semenům podobná, pestře zbarvená nebo černá, velmi tvrdá. To jsou většinou přezimující sklerotia těchto houbiček. Z nich pak teprve později vyrůstají plodnice *Typhul.* (*T. variabilis, complanata* a j.) Některé druhy rostou přímo na substratu, na opadalém listí a pod.

Ke *Clavariim* počítají někteří autoři také kotrč (*Sparassis*) s u nás známými druhy *S. crispa* a *laminosa*. Kotrč, výborná a hojně sbíraná houba, roste nejvíce v suchých borových lesích, hojně na př. v borech polabských. O příslušnosti kotrče ke kyjankám pojednal p. prof. *KAVINA* v Mykologii III., čís. 7.—8.

Z MYKOLOGICKÉHO VÝZKUMU NAŠÍ VLASTI.

Nový druh rodu Pleurotus *FR.* v Čechách.

(Espèce nouvelle du genre Pleurotus *FR.* en Bohême).

Prof. J. VELENOVSKÝ.

Pleurotus hortensis sp. n. *Hlíva zahradní.* Klobouk 15—30 cm v pr., pevně a tlustě masitý, vystoupavý, jednotlivý, mírně sklenutý, na okraji úzce podvinutý, na povrchu bíle nažloutlý (skoro slámový), s přitisklými, narůžovělými šupinkami, hladký. Třeň 3—4 cm dlouhý a $1^1/_2$—$2/^1_2$ cm tl., tvrdě elastičný, oblý, lysý, velkými anastomosami sbíhajících lupenů sítnatý, úplně postranní. Lupeny široké, husté, v několika stupních kratší a delší, nejprv bílé, v stáří nažloutlé až žluté. Dužnina bílá, silně aromatická. Výtrusy válcovité k basi šikmo stažené 12 μ.

Na staré jabloni v zahradě v Mnichovicích, v září 1924. Je příbuzný *Pl. ostreatus*, ale žlutým zbarvením, silnou vůní a šupinatým kloboukem rozdílný. Statný, nápadný druh.

* * *

Pleurotus hortensis sp. n. Pileo crasse carnoso, firmo, 15—30 cm diam., adscendente, leviter convexo, margine acuto involuto, supra pallide lutescente (fere stramineo), squamulis minutis adnatis, rubellis dense obsito, laevi. Stipite 3—4 cm l., $1^1/_2$—$2^1/_2$ cm cr., ridige elastico, tereti, glabro, anastomosis magnis lamellarum decurrentium ornato, perfecte laterali. Lamellis latis, confertis, longio ribus cum brevioribus gradatim alternantibus, primum albis, deinde lutescentibus. Carne alba, valde aromatica. Sporis cylindricis, basi attenuatis 12 μ.

Ad truncum Pyri Mali in horto urbis Mnichovice Bohemiae centralis, augusto 1924. E proxima affinitate *Pl. ostreati Jcq.*, a quo colore lutescente, statura robustiore, pileo dense squamuloso discedit.

Xanthochrous cuticularis *(BULL.) PATOUILLARD*, nový choroš pro Čechy a Moravu.

Xanthochrous cuticularis *(BULL.) PAT.*, espèce nouvelle en Bohême et en Moravie.

ALBERT PILÁT.

Vzácný tento choroš nalezl jsem letos v srpnu na dubovém pařezu u Semil. Nalezený exemplář není sice pěkně vyvinut, náleží však určitě k tomuto druhu. V listopadu t. r. zaslal do houbařské poradny Čs. Klubu Mykologického krásný exemplář tohoto druhu pan prof. dr. *GILBERT JAPP* z Olomouce, který sbíral na pařezu jilmovém (Olomoucké sady „Výpad"). Jelikož druh tento jest velmi vzácný a pokud jsem mohl zjistiti v literatuře, byl ve střední Evropě sbírán pouze dvakráte, pro Čechy a Moravu jest to pak druh úplně nový, podávám o něm na tomto místě krátkou zprávu a upozorňuji na tento vzácný choroš naše mykology, aby věnovali mu větší pozornost. Jistě v Čechách a na Moravě ještě na více místech bude nalezen.

Popis jeho jest asi následující:

Xanthochrous cuticularis (BULL.) PATOUILLARD — BOURDOT et GALZIN, Hymen. de France in B. S. M. t. XLI, pag. 209.

Synonymia:

Boletus cuticularis BULLIARD, Tab. 462.

Polyporus cuticularis FRIES, Syst. Myc., pag. 363. — Hymen. Europ. pag. 551. — *STEVENSON*, Brit. Fungi, pag. 202. — *MASSEE*, Brit. Fungus Flora I, pag. 244. — *LLOYD*, Syn. Pol. Apus, pag. 359, fig. 693-694. — *RICKEN*, Vademecum, pag. 214. — *MIGULA*, Pilze II, pag. 206. — *BRESADOLA*, Fungi Hungarici Kmetiani No. 23. (non *Polyporus cuticularis WAHLENBERG* = *Pol. vulpinus FR.*)

Inodermus cuticularis QUÉLET, Fl. Myc. de Fr. pag. 393. — *BIGEARD-GUILLEMIN*, Champ. sup. de Fr. II, pag. 365.

Phaeoporus cuticularis SCHROETER, Pilze Schl. I, pag. 489.

Tricholoma nudum Bull.
Čirůvka fialová.

Tricholoma sordidum Schum. (dextra supra).
Čirůvka špinavá (vpravo nahoře).

Tříbarvotisk Českomor. podniků tisk. a vyd. dř. Ant. Purkrábek v Praze.

Orig. mistra B. Dvořáka.

Digitized by the Internet Archive
in 2025

https://archive.org/details/mykologia_1926_3_9-10

Russula autumnalis Velenovský.
Holubinka podzimní.

Tříbarvotisk Českomor. podniků tisk. a vyd. dř. Ant. Purkrábek v Praze. Orig. mistra B. Dvořáka.

Pleurotus hortensis *VEL.* Hlíva zahradní, na kmeni jabloňovém v Mnichovicích. 2/5 přir. velikosti.

Foto A. PILÁT.

Plodnice 6—35 cm v prům., polokruhovité, ploské, obyčejně velmi tenké (ca. 1—2·5 cm), s počátku měkce houbovité, pak měkce korkovité, rezavěhnědé, na povrchu drsně chlupaté až plstnaté, se zonami s chlupy přitisklými, rezavohnědé, na kraji obyčejně světlejší, posléze někdy až černohnědé a olysalé. Okraj klobouku pokřivený a více méně třísnitě chlupatý. Rourky 0·5—1 cm dl., pory 0·16—0·3 mm v prům., zprvu žlutohnědé pak rezavé,

Xanthochrous cuticularis *(BULL.) PAT.*

1. Schematický průřez plodnicí (skut. vel.) — 2. Podélný průřez stěnou rourky (700× zvětš.) — 3. Výtrusy (1000× zvětš.)

1. Coupe schematique des carposome (gr. nat.) — 2. Coupe longitudinale du mur des pores (700× gr.) 3. Spores (1000× gr.)

okrouhlé, na ústí světle ojíněné, pak často roztrhané a zubaté. Dužnina rezavě-hnědá, velmi vláknitá, stejně zbarvená jako rourky nebo trochu světlejší. Hyfy skoro paralelní, bez přesek, 2·5—4 μ tlusté, sprovázeny jsou hyfami mnohem většími, 8—10 μ tlustými. Tenčí hyfy jsou žlutavé až skoro bezbarvé a tenkostěnné, tlustější rezavohnědé se stěnami značně stluštělými. Tlusté hyfy vybíhají ve spinuly, obyčejně vřetenité, ostře na konci přišpičatělé a velmi tlustostěnné, rezavohnědé, 15—50×4—9 μ, podobou dosti měnlivé a velmi nepravidelně rozložené, v některých exemplářích vzácné, v jiných velmi hojné. Basidie bezbarvé, tenkostěnné, kyjovité, 12—30×6—8 μ. Výtrusy vejčito-elliptické, 5·5—8×4—6 μ. Membrana dosti tlustá, hladká, kaštanově-hnědá.

V létě a na podzim na kmenech a pařezech stromů listnatých, obyčejně střechovitě nad sebou. Nejčastěji vyskytá se na bucích, dubech, jilmech a javorech, avšak v celé Evropě velmi vzácně.

V Československu byl dosud pozorován na třech lokalitách a sice po prvé sbíral jej *KMEŤ* u Prenčova na Slovensku na kmenech Fagus a Quercus Cerris (*BRESADOLA*, Fungi Hungarici Kmetiani in Atti del' Il. R. Accademia di Scienze Lettere ed Arti degli Agiati Serie III, Vol. III, Fasc. I, Rovereto 1897), Po druhé sbíral jsem jej na kmeni Quercus u Semil v srpnu 1926 a posléze po třetí sbíral jej letos v listopadu pan prof. dr. *GILBERT JAPP* v sadech v Olomouci na Ulmus. Mimo to ve střední Evropě sbírán byl pouze jedenkráte *SCHROETERem* v Pruském Slezsku (Oppeln: Brinnitz).

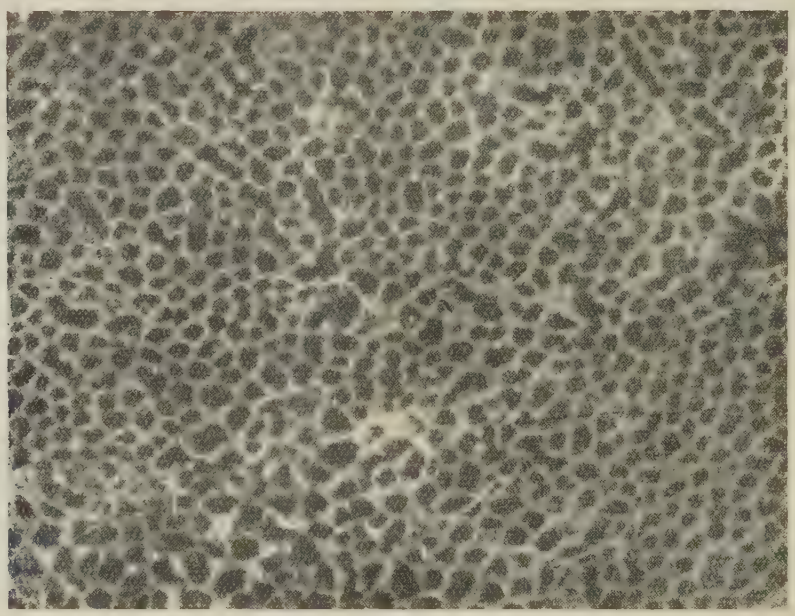

Xanthochrous cuticularis *(BULL.) PAT.*
Zvětšená ústí rourek (15× zvětš.) — Pores agrandis.

Dále znám jest tento druh ze Švédska, Francie a Anglie, kde rovněž jest velmi vzácný. Pozorován byl také v Severní Americe (U. S. A.)

Hniloba dřeva působená tímto druhem jest bělavá a na okraji narezavělá, podobně jako hniloba působená známým chorošem — obávaným parasitem jabloní — *Xanthochrous hispidus*. *Xanthochrous cuticularis* však ani zdaleka nepůsobí hnilobu tak intensivní, jako posledně jmenovaný druh. Oba druhy jsou si konečně jak morfologicky tak také biologicky dosti příbuzné.

* * *

L'auteur cite les nouvelles découvertes de cette espèce rare en Tchécoslovaquie. Elle est collectionnée trois fois. *KMEŤ* a la collectionné près de Prenčov (*BRESADOLA*, Fungi Hungar. Kmetiani), ensuite l'auteur en été 1926 près de Semily en Bohême sur le chêne et pour troisième fois en Moravie près de Olomouc elle est collectionnée par *G. JAPP* sur Ulmus.

Inoloma pholideum *FR.* Hlízenka šupinatá.
Orig. *J. KUČERA.*

Zajímavé hlízenky (Inoloma).

(Deux espèces du genre Inoloma *FR.*)

JINDŘICH KUČERA.

Bohatý rod pavučinců *(Cortinarius)* vykazuje celou řadu druhů, jež jsou skutečnými skvosty velké hubné říše. Vybírám dnes z této veliké řady dvě hlízenky z podrodu *Inoloma*, jež vzbudí jistě zájem našich čtenářův.

Inoloma sublanatum *SOV.* Hlízenka vlnatá. Orig. *J. KUČERA.*

Inoloma sublanatum *SOW., Hlizenka vlnatá* je statný druh, 6, 10-12 cm. Klobouk je suchý, olivově žlutý, hustě černohnědě vlák nitě šupinatý, masitý, s tenkým, dlouho zavinutým okrajem. Lupeny jsou oliv. žluté, dosti řídké, úzké, mělkým zářezem přirostlé, celokrajné. Třeň světle žlutý, na hrdle bledší, bohatě žlutavou oponkou a silně vyvinutou hnědou, kroužkovitě šupinatou botkou objatý, mocně hlízovitý, posléze kyjovitě protáhlý, plný. Maso bledounce olivově žluté, ve hrotu hlízy nahnědlé, lahodné, ale odporného, ostře hnilobného zápachu (*VEL.*: jako shnilé brambory).

Houba je dle četných pramenů literárních z list. lesů udávána. Vyskytuje se však i v čistých porostech jehličnatých, zde na př. vždy ve smrk. mlázech (Újezdec, Slavětín, Bělčice, Záhrobí, Leletice a j.) osaměle nebo jen v chudých tlupách za mokrých let, ale nikdy hojně, vždy jen skoupě. Posledně les „Spálený" u Záhrobí 1926, tři kusy.

Inoloma pholideum *FR., Hlizenka šupinatá* je trochu menší, štíhlejší, ale vyšší druh. Klobouk suchý, šedohnědý, bezvodý, hustě tmavohnědými, odstálými šupinami pokrytý, nízce vyhrbený, tenkomasý, 5—8 cm. Lupeny zprvu fialové, záhy však mdle skořicové, řídké, tenké, kol hrdla zoubkem zapadlé. Třeň hnědý, na hrdle fialový, hladký, bělavou, později rezavou oponkou obestřený, dole tmavě rezavě hnědou, hrubě šupinatou, rovněž kroužkovitou botkou zdobený, kyjovitě ztlustlý, plný, štíhlý, 8, 12—14 cm dlouhý. Maso nafialovělé, křehké, zápachu a chuti syrově stuchlé.

Listnaté lesy, hlavně březiny, ale bezpečně najdete ji i v jehličnatých břízou promíšených mýtinách. Z bukového lesa zaslal kol. *ŠUBRT* z Lenešic u Loun, 1920. Zde sbírána výhradně v mladých pasekách, hromadně, ale zřídka a jen některá léta („Sejkovice", „Pahorky" u Bělčic 1920, 1926).

Oba krásné tyto druhy jsou blízce příbuzny a krásným zjevem řadí se k nejúhlednějším druhům naší hubné flory.

Variabilita u lakovky obecné (Russuliopsis laccata *SCOP.*)

(Sur la variabilité de Russuliopsis laccata *SCOP.*)

JAN PODZIMEK.

Lakovka obecná *(Russuliopsis laccata SCOP.)*, všeobecně známá i v kruzích pokročilejších houbařů praktických, jest přímo klasickým dokladem silných sklonů k variabilitě. Zjev sám je v říši hubné praobvyklým a setkáme se s ním u jednotlivých rodů tu v menší, onde ve větší míře, leč někde — jako v našem případě — bývá měnlivost tato přímo proteovská. Týká se tvaru, vzrůstu i barvy celé houby. Některé exempláry přesahují značně normální rozměry typu, jindy zase sbíráme kusy tak miniaturní, že bychom je při letmém pohledění pokládali za dočista něco jiného. Rovněž i tvarově bývá lakovka rozmanitá. V městském parku (Hořice v Podkrkonoší) rostla *Russuliopsis laccata*, jejíž třeň, od spodu nahoru nezvykle rozšířený a při tom hrubě vláknitě pruhovaný, nesl radiálně rozpraskaný klobouček s lupeny takměř $1^1/_2$ cm širokými, příčně spojovanými a přece se nejednalo o žádnou pathologickou formu.

Zbarvení bývá v postatě dvojí; buď hnědavě červené, nebo fialové, (var. *amethystina*) než i tu panuje největší rozmanitost a uplatňují se četné přechody. Nalezneme kusy, které přímo hýří krásnou, cihlovou červení, jindy však jest tato barva nahražena praobyčejnou šedí světlé kůže. To samé platí i o fialovém zabarvení a jeho tonech. Mnohé ovšem zaviňuje hygrofannost houby. Jinak vyhlíží exempláře vodou přímo napité, jinak houby takměř vysušené, ale i přes tuto okolnost zjev sám nepozbývá na významu. *VELENOVSKÝ* docela poznamenává, že sbíral formy s klobouky na povrchu červenými, s lupeny a třeni modrými, u nichž se tedy obojí podstatné zabarvení projevilo na jednom a témž exempláři.

Není nezajímavým, jak se staví k uvedeným tvarům lakovky různí autoři. *FRIES* popisuje 2 variety, které také *RICKEN* přejímá. (Viz u něho!)

WINTER (Krypt. Flora 1884, pag. 785.) neuvádí determinovaných variet, *RICKEN* uvádí celkem čtyři (Die Blätterpilze 1915, pag. 382.) a to: *BOLTONovu var. amethystina*, čistě fialově zbarvenou, potom *var. saudicina FR.* s kloboukem tmavě purpurově fialovým a purpurovými lupeny, začasté větvenými, *var. rufocarnea FR.* s kloboukem skořicovým a masově červenými lamellami, konečně jest to *var. tortilis BOLT.* s lupeny sbíhavými, celá masově červená. Angličan *C. REA* uvádí *var. amethystina VAILL.* a potom var. *proxima BOUD.*, která se liší od typu světlejší barvou a velikostí elipt. výtrusů 10—15×6—7 μ. (British Basidiomycetae, pag. 290.) *SCHROETER* posléze (Krypt. Flora von Schlesien-Pilze, 1889, pag. 622-623.) rozeznává *var. rossella (Ag. rosellus BATSCH)* červeně hnědě zbarvenou, jí podřazenou *formu pusilla* s kloboučkem 1—2 cm šír. a potom *var. amethystina*, fialově zbarvenou.

Pokud se týče povrchu klobouku, popisuje se buď jako hladký, nebo drobně šupinatý. Jest však zajímavo, že nikde se neshledává tento znak markantním, aby případná šupinatost vedla k označení variety. *FRIES*, jehož popisy jsou kusé a sotva dnes vyhovují, píše sice (Syst. mykol. I. pag. 106)

„pileo subcarnoso tenaci squamuloso expallente," ale tato část diagnosy se týká typu a vskutku najdeme kusy, jichž kloboučky jsou spíše papilovité než šupinkaté. Rovněž poznámka „kleïg oder kleinschuppig" u *G. WINTERa* (shora uvedené dílo, pag. 785.) nemá ještě na zřeteli nějaké hrubé význačné šupinatosti. Totéž platí o *RICKENovi*, který nad to variety uvádí. O markantní šupinatosti klobouku u nich se vůbec nezmiňuje, o typu pak praví (viz shora uvedenou práci, pag. 382.) „Hut mehlig oder kleinschuppig". Stačilo-li mu k uznání variety odchylné zbarvení, nebo odchylka tvarová od typu, jistě by si povšimnul poměrně velkých šupin, k nimž je příliš daleko od moučnaté nebo drobně šupinkaté struktury, případně od docela lysého klobouku. Závažnější jest místo v popisu typu *Russuliopsis laccata SCOP.* u *C. REA.* V díle svrchu uvedeném na str. 290. praví „the cuticle often breaking up into mealy squamules," ale jím uvedené variety jsou založeny na docela jiných znacích. U *SCHROETERa* (Krypt. Fl. Pilze, 1889; pag. 622.) nalezneme poznámku, opět příliš lakonickou „oft kleinschuppig." Uvádí formu miniaturní, for. *pusilla*, význačnou jen drobným vzrůstem; o nějaké do očí bijící šupinatosti nemluví. — Zmiňuji se o této věci podrobněji proto, poněvadž se mi podařilo objeviti varietu, jejíž celý klobouček jest krásně a přirozeně šupinatý. Šupiny jsou veliké, tvarem i zbarvením a konečně uspořádáním na tolik charakteristické, že mění vzhled houby. Znak sám je evidentní a nemůže býti naprosto považován za zjev teratologický. Myslím, že znak tento je při nejmenším stejně závažný, jako zbarvení podstatné (hnědě červené a fialové), nepřihlížeje ovšem ke spoustě nuancí těchto dvou zbarvení, plynoucích z poměrů lokálních, nevedoucích k vytvoření nějakých konstantních plemen biologických a tedy pro systematiku rostlinnou méněcenných. Poněvadž pak podobná varieta v literatuře se neuvádí a znaky její přes to jsou na tolik význačné, že ji samu na varietu povyšují, uvádím její popis. (Obrázek připojen.)

Russuliopsis laccata *SCOP.* **var. squamosa** *PODZ.*

Russuliopsis laccata *SCOP.* **var. squamosa** *PODZIMEK.* Rozměry třeně i lupenů, rovněž i klobouku, jako u typu. Klobouk uprostřed mělce vyhloubený, mírně sklenutý, poněkud na rozštěrbeném a nepravidelném okraji podvinutý, později rovný, celý koncentricky šupinatý. Šupiny na okraji hrubší, stávají se čím dále ke středu drobnějšími. Barva klobouku červeně-hnědá, šupinky na okraji temnější, přilehlé, nebo jen nepatrně odstávající. Jinak neliší se od typu. Lupeny i třeň nejeví úchylek. Výtrusy nepatrně stažené, ostnité. Sbírána v mechatině listnatých lesů u Bašnic (Hořicko) 26. X. 1926.

* * *

Russuliopsis laccata *SCOP.* **var. nova squamosa** *PODZIMEK.* Píleo sicco, tenuiter carnoso, laeviter convexo, anguste involuto, adpresse asperiterque squamoso, margine discerpto, fusco-rubro. Squamis marginibus prope nigris. Stipite fibrilloso, recto, fusco. Lamellis sparsis, roseis. Sporis globosis, spinosis.

In silvis frondosis prope Bašnice (distr. Hořice) 26. X. 1926 ipse legi.

Hvězdice z okolí Kostomlat pod Milešovkou.

(Les eepèces du genre Geaster aux environ de Kostomlaty.)

JAN ŠIMR.

Zajímavé tyto houbičky sbírám již po několik roků v našem okolí pod stromy nebo keři v lesích a na výslunných stráních mezi trsy trav. Dřívější husté smrčiny Českého Středohoří skrývaly hvězdic jistě mnoho, ale nyní na jejich místech se rozkládají po mniškové katastrofě jen pouhé paseky. Toliko v malých, uchovaných smrčinách se něco najde. Výhodnějšími pro sběr zdají se býti výslunné a stepní stráně znělcových a čedičových kopců. Zde mezi trsy trav i pod nimi jsme překvapeni hvězdicemi, s nimiž rostou zároveň i ostatní břichatky. Na Kajbě na př. různé *Lycoperdony, Bovisty, Disciseda circumscissa, D. compacta* a *Leucorhizon nidificum VEL.* Čerstvé hvězdice jsem sbíral v letních měsících a to jak otevřené tak i uzavřené. Suché pak téměř po celý rok. Až dosud podařilo se mi v okolí nalézti celkem 7 druhů. Jsou to:

Hvězdice laločnatá (*Geaster Limbatus FR.*) v suchém smrčí pod Černickým vrchem a pod ojedinělými smrky u milešovské silnice na jihozápadním úpatí Milešovky.

Hvězdice smrková (*G. coronatus SCHROET.*) v jehličí smrkového lesíku pod Štakubskou horou.

Hvězdice červenavá (*G. rufescens PERS.*) v jehličí pod smrky nad Lhenicemi.

Hvězdice mnohopramenná (*Astraeus stellatus FISCH.*) na čedičovém, výslunném a skalnatém podkladu mezi Artemisia campestris, Potentilla arenaria a Koeleria gracilis na Štěpánovském vrchu.

Hvězdice maličká (*G. minimus SCHWEIN.*) na skalnatém, výslunném srázu čedičového Stříbrného vrchu mezi Festuca ovina, Poa memoralis, Potentilla argentea a Sedum rupestre.

Hvězdice Schmidelova (*G. Schmideli VITT.*) roste v okolí hojně na výslunných stráních čedičových mezi trsy i pod trsy trav Stipa, Festuca, Koeleria, Phleum, Melica. Nalezl jsem ji na Štěpánovském vrchu, Kozím vrchu, Bludičkách, Kajbě a Vršíčku.

Hvězdice květovitá (*G. floriformis VITT.*) Nalezli jsme ji s kol. *RÖSELem* v podzimu 1925 na výslunném svahu kopce Kajby. Zde rostla na holé zemi pod šípkem a částečně i v porostu Stipa capillata, S. Gra-

fiana, Festuca vallesiaca, Koeleria gracilis, Carex humilis, Aster linosyris a p. a to ve velkém množství. Pan ředitel *REISNER* uvádí (Mykologia I. str. 105), že za vlhka rozložená měří přes 2·5 cm v průměru i s cípy. Exempláře z Kajby však byly mnohem větší, až 5 cm. *REISNER* považuje druh tento za dosti vzácný, neboť až dosud byl u nás sbírán toliko v okolí Prahy.

ROZHLEDY.

Houby a chemie. V minulém (7.—8.) dvojčísle „Mykologie" referuje na st. 110. p. dr. *PILÁT* o díle *LANGEově*, monograficky jednajícím o rodě *Psalliota — Russula.*

Mne nejvíce z referátu zajímala věta, že autor monografie „nepřikládá velkého významu chemickým reakcím, jimiž chtějí někteří mykologové rozetnouti gordický uzel tohoto rodu (t. j. holubinek)". Jsem jiného mínění. Jsem přesvědčen — a stále a při každé příležitosti to opakuji — že mykologie neměla by se uzavírati chem. reakcím houbových plodnic, naopak měla by jim věnovati co největší a trvalou pozornost.

Mimovolně dere se mi do pera srovnání s nerostopisem. Dokud mineralogie jen měřila úhly a hrany krystalů, dokud jen popisovala barvu, lesk, tvrdost, sloh a ostatní vnější, fysikální znaky nerostů, dotud panovala v ní táž neujasněnost a neustálenost pojmů druhové a rodové příslušnosti, jaká namnoze panuje ještě dnes v mykologii. Kdo z mineralogů té doby byl by mohl tušiti, že na př. tuha, démant a saze jsou v podstatě táž hmota, že krvavě zářící rubín, sytě modrý safír a nevzhledný smirek jsou týž nerost? Teprve chemie osvětlila tyto a pod. příbuzenské vztahy a jen jí děkuje mineralogie, stojí-li dnes na pevných základech a panuje-li v její systematice logický pořádek.

Aby mně bylo rozuměno! Nechci říci, že i system hub třeba založiti na výsledcích chemických rozborů jejich plodnic, nebo že věřím, že chem. analysa bude jednou hráti v systematice rostlin tak důležitou úlohu, jakou hraje teď v mineralogii. Vím, že nelze živou rostlinu ani zdaleka srovnávati s neživým kamenem. Rostlina, jako živá bytost stále reaguje na vnější popudy, přizpůsobujíc se svému okolí. Všechny její šťávy jsou v ustavičném pohybu a každá její buňka každým takřka okamžikem mění svoje kvantitativní a snad i kvalitativní složení. Ale tyto změny mají přece jen své meze. Přirovnal bych je k drobným, podružným melodiím, provázejícím vůdčí motiv oné majestátní symfonie života, která se klidně nese svým širokým tokem a která je pro každý druh přec jen odlišná, pro něj charakteristická. A z toho názoru vyvěrá moje přesvědčení, že právě ve studiu hub, jichž celá plodnice je histologicky tak jednoduchá, bude chemie hráti jednou důležitou úlohu, třebaže daleko ne tak význačnou jako v mineralogii. Ale buďme vděčni za každou pomůcku, která slibuje odhaliti nové organisační znaky hub a tím usnadniti nejen určování druhů, ale i vymezení pojmu „druh".

Již v r. 1923 ukázal jsem v řadě článků[1]) na některé barevné reakce

[1]) Časopis čsl. houbařů, roč. IV. č. 1. a násl. — L'Amateur de Champignons, vol. IX. No 3.

houbových plodnic, vyvolané několika běžnými reagencemi. Netroufám domnívati se, že články vzbudily značnější pozornost, ale s uspokojením zaznamenávám, že v posledním svazku časopisu franc. mykol. společnosti[2]) prof. *R. MAIRE*, autorita světového jména, udává v popisech svých nových druhů již i jejich barevné reakce a to na tytéž nebo podobné látky, kterých i já tehdy užíval. Poněvadž uvádí i výsledky negativní, je patrno, že přijímá barevné reakce jako rovnocennou složku znakům makroskopickým i mikroskopickým.

Je ovšem otázka, mají-li barevné reakce pro zjištění druhu takovou cenu, jakou bychom jim rádi přisoudili.

Místo přímé odpovědi odkazuji na objev *ARNOULD* a *GORISŮV*, týkající se zjištění druhu *Russula rosea QN.*[3]) a na svůj článek o *R. sardonia FR.*[4]). Takových vysoce zajímavých příkladů je nám známo jen v rodě holubinek několik. Že na př. čirůvky (*Tricholoma*) chovají v tom směru leckteré příjemné překvapení, je více než jisto. A podobně tomu bude i v jiných rodech. Ale najíti tyto reakce, žádá mnoho a pilné práce.

Dnes bych rád se jen zmínil o podivuhodné citlivosti, s jakou některá houba reaguje. Stal se mi koncem letošní sezony následující případ:

Rozkrajuje syrovinku (*Lact. volemus*), všiml jsem si, jak kapka jejího mléka, jež ulpěla na želízku nože, rychle počíná měniti svoji původně bílou barvu v našedlou, jak tato šeď přibírá fialového odstínu, v němž červená složka stále více vystupuje, až končí tonem hnědě narudlým. Tyto barevné přechody postupovaly rychleji, jestliže jsem mléko nožem protřepával.

Nejprve mi napadlo, že příčinou této nezvyklé reakce jest nějaká látka, jíž snad povrch nože je potřísněn. Proto vyčistil jsem jej důkladně mýdlem a pro jistotu i na brousku obtáhl, ale výsledek byl týž: mléko ve styku s čepelí nože rychle (již v 1 min.) nabývalo shora zmíněných barevných nuancí. Užil jsem jiného kapesního nože — a opět táž změna barev jako v prvním případě. Byla tedy vylíčená reakce patrně výsledkem styku mléka s ocelí nože. Jaké však bylo moje překvapení, když uživ místo nože břitvy, reakce jsem neobdržel žádné. Zkusil jsem pak postupně — stále experimentuje s touž houbou — dotyk ocelovou jehlou, železným šroubem, obyčejným „drátěným" hřebíkem, ale v žádném z těchto případů reakce již se neobjevila. Jen ve styku s oběma nožíky. Vězela tedy příčina její v jakosti oceli. A tu je třeba konstatovati, že oba nože jsou německé provenience a nesou značku „Solingen".

Nedovedu si celý jev vysvětliti jinak než tím, že ocel značky „Solingen" chová jistou přimíšeninu, která chybí v železe i oceli jiných továren nebo aspoň těch, které vyrobily výše jmenované předměty, jež reakce nevyvolaly.

Je-li tento výklad správný — a jiného rozluštění nenacházím — jak úžasně jemná byla by citlivost mléka syrovinky k této domnělé látce, obsažené v oceli „Solingen". Kolik této přimíšeniny může vůbec býti v oceli? A kolik se jí může za tu 1—2 min. sloučiti s mlékem houby? Či působí ona látka jako pouhý katalysátor?

---

2) Bulletin de la Soc. Mycologique de France, Tome XL., fasc. 4. (r. 1926).

3) *ARNOULD* et *GORIS*: Sur un réaction colorée chez les Russules et les Lactaires. (Bull. Soc. Myc. Fr., XXIII). — *RENÉ MAIRE*: Les bases de la classif. dans le genre Russula. Téhož časopisu sv. XXVI.

4) *V. MELZER*: Un trio de Russules. (L'Amat. de Champ., vol. X. No 1.)

Nechť je tomu jakkoliv, ale jisto je, že reakce ta je nápadná a pro syrovinku význačná.[5]) Jiné bělomléčné druhy, které jsem potom zkoušel (*Lact. rufus. aurantiacus* a *torminosus*) ukázaly se vůči ocelí naprosto negativní.

Tato zkušenost znovu utvrzuje ve mně víru v chemické reakce. Jsme dnes pouze na samém počátku tohoto studia, rouška, zaclánějící tento tajuplný kout organické chemie, ještě je neodhrnuta, sotva cípek její je nadzdvižen a přece jaké nové, daleké výhledy otevírají se nám do budoucna. Jen jednoho je potřebí: neúnavné, trpělivé a vytrvalé práce. Zkusiti dvě, tři tinktury, a když se nedostaví hned uspokojivé výsledky, prohlásiti, že nelze těmto snahám přikládati ceny, považuji za úsudek předčasný a ukvapený. Jen přečetnými pokusy a zkouškami, zkouškami všemi možnými látkami ústrojné i neústrojné chemie můžeme nabýti známosti o látkách schopných vyvolati barevné reakce a z těch pak pro praksi vybereme si nejúčinnější. Jest jisto, že pro každý rod nebo skupinu příbuzných rodů budou to látky jiné. Dohadovati se a souditi a priori, nepovede nikam. Zde zbývá jen jedna cesta: cesta methody indukční. *V. Melzer.*

Vylučování močoviny houbami. V této práci zabývá se *N. N. IWANOFF* významem močoviny v chemismu hub. Močovina tvoří se jak u plísní (*Aspergillus niger, Penicillium glaucum, Rhizopus nigricans, Teghemella orchidis*) tak i vyšších hub při přepychové výživě dusíkem a nedostatečných zdrojích uhlohydrátů. Vytvořená močovina nezůstává v organismu, nýbrž jest vylučována. Za těchto okolností se ureása (enzym štěpící močovinu) netvoří, mají-li však houby dostatek uhlohydrátů, pak k tvorbě močoviny nedochází, ale za to ureása jest vždy přítomna. Zajímavý jest autorův výklad tohoto zjevu. Jsou-li houby odkázány pouze na dusíkaté látky, používají jich nejen k tvorbě nové tělové hmoty, ale též jako zdroje energie, potřebné k dýchání, t. j. musí je z části přeměňovati na uhlohydráty. Při odbourávání bílkovin vzniká NH_3 který je převáděn v neškodnou močovinu a tato vylučována podobně jako u živočichů. Mezi živočichy a houbami jest však ten rozdíl, že houby mohou opět vyloučenou močovinu za přítomnosti vhodného uhlíkatého materiálu zužitkovati. Schopnost tvorby močoviny jest všeobecnou vlastností hub a je podmíněna výživou. Konečně vyslovuje autor domněnku, že totiž tvorba močoviny houbami jest vlastní příčinou užitečnosti mykorrhizy, neboť močovina představuje výborný zdroj dusíkaté výživy pro vyšší rostliny (ureása jest u těchto všeobecně rozšířena). — (Bioch. Zeitschr. sv. 157., seš. 3-4., str. 229—242. 1925) *Káš.*

Cyphella laeta *FR.* — *Číšovec světlý* náleží mezi největší a nejnápadnější druhy svého rodu. Plodnice jeho jsou nejčastěji vzpřímené nebo také převislé, polokulovité až protáhle kuželovitě pohárkovité, se stopkou as tak dlouhou jako pohárek, 3—7 mm vys., tence vodnatě masité, v mládí skoro bledé, záhy s nádechem do sírožluta, ve stáří hnědnoucí, a posléze černající, vně hladké a lysé nebo nepatrně zrnitě pýřité. Okraj pohárku vzpřímený, hladký, rovný nebo cípovitě vytrhaný. Hymenium lysé, hladké, stejně zbarvené. Basidie kyjovité, bezbarvé, tenkostěnné, s olejovitým obsahem plasmatickým, 6—8 μ tlusté, 20—25 μ dlouhé. Sterigmata čtyři rovná, 4—6 μ

[5]) Mléko syrovinky sice na vzduchu samo temní, ale tato změna barvy dostavuje se zvolna až za delší dobu a je docela jiného tonu.

dlouhá, tenká. Výtrusy dlouze elliptické, dolů přišpičatělé, bezbarvé, hladké, tenkostěnné, 10—12×4—5 μ. Hyfy velice tenkostěnné, bezbarvé, nestejně tlusté, 3—10 μ.

Na trouchnivých lodyhách a listech nejrůznějších bylin v bahně nebo vůbec na velmi vlhkých místech ležících dosti hojně. Bývá však pro svou

Cyphella laeta *FR.* **Číšovec světlý.**

Na loňské lodyze kopřivy Urtica dioica u Vyšerovic. 4× zvětšeno.

Sur la tige de l'année pasée de Urtica dioica près de Vyšerovice. 4× gross.

Foto A. PILÁT.

nenápadnost přehlížen. (Hrusice, Kosař, Motoly, Černošice, Karlštejn, Zvánovice, Jevany, Čelakovice, Lysá, Všetaty etc.) Exemplář jehož fotografii přinášíme, nalezl jsem na exkursi s p. prof. *VELENOVSKÝm* u Vyšerovic. Zde na jednom místě velmi zavlhčeném po předchozích deštích v houštině kopřiv rostla na odumřelých loňských lodyhách jejich ve velkém množství. *A. Pilát.*

PRAKTICKÝ HOUBAŘ.

Pozor na slzivky! Pan prof. Dr. *J. VELENOVSKÝ* sděluje na str. 110 tohoto časopisu, že letos při ochutnávání hub se přiotrávil. Podobně stalo se i mně letos, ne sice s holubinkou, ale se slzivkou opráhlou *(Hebeloma crustuliniforme BULL.)* Letos o prázdninách trávil jsem svoji dovolenou v Březině u Tišnova na Moravě, kde mne navštívil p. Dr. *A. PILÁT* a dne 7. září podnikli jsme společný výlet do lesů na kopci „Výrovce" a na „Bačkovci". V nízké smrčině mezi travou na hřbetě mezi „Výrovkou" a „Bačkovcem", mezi ryzci byly statné slzivky, o nichž p. Dr. *PILÁT* poznamenal, že od jedněch sběratelů jsou považovány za podezřelé, od druhých za jedovaté. Poněvadž jsem zvyklý houby, které neznám, ochutnávati, zakousl jsem se i do této houby odporně páchnoucí. Jelikož houba byla nechutná, větší část jsem vyplivl a jen málo jsem polknul. Za krátko jsem měl v ústech úžasně nepříjemný pocit jevící se v silném slinění, později jsem ztratil svůj humor, cítil jsem skleslost, takže jsme pokud možno rychle opustili les, v hostinci projevila se nechuť k jídlu, jen jsem úžasně žíznil, proto jsem vypil sodovou vodu se stopečkou koňaku a na to cítil jsem prudké bolesti žaludku, vyvstal mi na celém těle studený pot, takže mně počalo mraziti a

a dostavilo se bolestivé dávení, prudké bolestivé průjmy a chvílemi jsem byl blízek mdloby. Silnou černou kávu, kterou jsem požil jako protijedu, jsem opět zvrátil. Dávení a průjmy úžasně bolestivé potrvaly až do noci a až teprve po větší dávce živočišného uhlí a silného čaje se bolesti poněkud uklidnily, takže druhý den ráno sice sesláblý, mohl jsem jíti opět na výlet, avšak celé dopoledne měl jsem nechuť k jídlu, při tom úžasnou žízeň. Hlad dostavil se až teprve k večeru a úplně zdráv cítil jsem se teprve třetího dne ráno.

Tuto noticku sděluji proto, že letos obsahovaly pravděpodobně houby více jedu, než jiná léta, neboť cítili jsme často žaludeční obtíže i po požití hub, které jiná léta a na jiných místech Moravy jedli jsme úplně bez jakýchkoliv obtíží. Otravě, kterou výše popisuji, byl přítomen p. Dr. *PILÁT*, který příznaky otravy snadno dosvědčí.

Doc. Dr. Ed. Baudyš.

Letošní hubařská saisona. Letní období r. 1926 zaznamenáno bude v dějinách meteorologie jako na výsost deštivé a vlhké. Od konce května až do konce září panovaly trvalé deště a v měsících červenci a srpnu nesčetné bouřky a nezřídka i zkázonosné povodně. Sklizeň sena byla namnoze zničena, žně jen stěží vykonány a ve vlhkých polohách ovocné stromoví ztratilo nasazené plody. Každý by řekl, že za těchto okolností dařilo se výborně vývoji hub. Ale všichni hubaři naříkali, jak bídný rok byl na houby. Jen v srpnu bylo asi 10 dnů, kdy se trochu houby objevily, aby hned nato na dobro zmizely. Chtěl-li kdo v lesích houby hledati, musel vyhledávati kopce, stráně, vůbec místa, odkud voda rychle stéká a místa ona rychle vysychají. V rovném lese nebo v údolích, kde v dolíkách trvalé louže a močály se udržovaly, nebyla houba k spatření.

Zajímavo jest, že o sv. Václavě, kdy jindy bývají lesy plny hub, byly lesy prázdné. Ano, obecné václavky, jež na podzim v spoustách pokrývají pařezy, vůbec se neobjevily. Teprve 18. října přinesli obchodní hubaři něco málo václavek na pražský trh. Také ryzce, klouzky, zelenky a šedivky počaly růsti v Polabí v písčitých borech, jež rychle vysychají. Odtud dováželi se také do Prahy.

Příčinu nezdaru ve vývoji hub tohoto roku nutno hledati jen v přílišném zavodnění. Stálými dešti nasákne půda tak, že v ní ukrytá podhoubí zahynou a pak i v nastalé suché periodě nerostou, poněvadž nové podhoubí se ještě nevyvinulo. Houby snesou spíše dlouho trvající sucha a vedra než deště a zimu. Často bývají v červenci a srpnu veliká sucha a vedra, takže není v lese houby k spatření, ale počne-li pak v září a říjnu pršeti, vyrojí se v lese spousty hub ze země. Podhoubí se i přes suchá vedra udrží v lese ve velkých koutech a v hlubším humuse a ihned rychle se rozroste, nastane li vlhko a déšť. Proto bývá zpravidla na podzim po suchém létu bohatá saisona hubařská.

Je známo, rozleje-li se v údolí nebo rovině voda z řeky nebo potoka za velkých dešťů v letě nebo na jaře, neobjeví se tu až do zimy žádná houba. Podhoubí se tu utopilo. Také pařezy, jen jednou vodou zatopené nenasadí toho roku již žádné houby. Je dále známo, že suché, vyprahlé stráně bez křoví a lesa, tak jmenovitě stepní vápencové stráně okolí pražského i po suchém létu, nenastane-li v září a říjnu deštivé počasí, pokrývají se na podzim spoustou hub. Půda jest tu vyhřátá a zárodky podhoubí živé udržely se i přes suché měsíce.

Proto také letos v srpnu a září objevily se houby hojně na příkrých úklonech Krkonoš, hlavně na západních a jižních stranách (vyhřívaných). Voda z trvalých dešťů tu rychle odtéká a vyhřátá půda přiměřeně vlhká rodí zdatně všechna podhoubí.

Drobné, mikroskopické houby hledali jsme letos v letě toliko na slunných jižních a západních stráních v naneseném listí a smetí, asi tak, jak to děláme v březnu a dubnu. V uzavřeném, hlubším lese nebylo možno ničeho nalézti. Proto letos také lesnatá Šumava zklamala mykology, kteří se tam v letě odebrali.

Velenovský.

Boletus plorans *ROLL.* Hřib voštinatý. Dne 12. listopadu t. r. konali jsme hubařskou exkursi na lesnatý kopec Radotínský. Hub nalezli jsme málo, neboť po deštivém létu se letos v okolí pražském už nevzkřísí. Ale na jižní, slunci vydané a nejvýš teplé stráni vápencové proti Kosořské cihelně nalezli jsme ve společnosti *Hebeloma sinuosum FR.* velký počet vzác. klouzku *Bol. plorans*, jenž tu rostl mezi kamením pod skupinami černé borovice (Pinus Laricio). Nikdo by zde věru houby nehledal, neboť slunce zde praží celé léto a jen podle křovisk a pod bílými skalkami bují vybraná, teplomilná flora (*Dictamnus, Inula hirta, Geranium sanguineum, Clematis recta, Teucrium Chamaedris, Orobanche, Origanum vulgare, Clinopodium, Seseli glaucum, hippomarathrum* atd.) Z toho již souditi můžeme, že klouzek voštinatý náleží krajům v Čechách nejteplejším a je vlastně obyvatelem jižnější Evropy. Také na prvním stanovisku u Vel. Chuchle rostl pod černou borovicí.

Zevnějškem podobá se úplně klouzku žlutému *(Bol. luteus)*, má také hnědý, lesklý, za vlhka slizký klobouk, s dokonale loupanou pokožkou. Ale nemá vela a prstence na třeni. Celý spodek, rourky i třeň jsou zářivě zlatožluté a třeň posázen jest hojnými nachovými

zrnky. Na basi třeně spatřujeme vždycky růžové, pavučinaté mycelium a chvost dlouhých kořínků. Ústí rourek jsou nápadně veliká a radialně řaděná. Houba voní příjemně a chutná výborně.

Jest to jaksi souběžný druh ke klouzku vejmutovému *(Bol. Boudieri)*, jenž má ale klobouk bílý. Klouzek voštinatý objevuje se asi toliko na podzim v říjnu a listopadu, poněvadž by v létě mezi vypáleným kamením na suché stráni růsti nemohl. Bude asi v silurském pásmu okolí pražského všude, kde se nyní černá borovice vysazuje, rozšířen (Karlštejn, Kosoř, Srbsko, Roblín, Černošice, Karlík). *Velenovský.*

Tricholoma nudum *BULL.* Čirůvka fialová. Naše tabulka přináší vyobrazení dvou si na pohled podobných čirůvek, č. fialové a č. špinavé. První jest 3—5 krát větší než č. špinavá a roste na docela jiných stanoviskách, totiž na suchých, jehličím, smetím nebo listím pokrytých místech v smrčinách nebo i v listnatých hájích. Druhá roste vždy mimo les na lukách, pastvinách, kompostech, vůbec ráda na mrvených místech a objevuje se vždy v hustých trsech, chomáčích a pokrývá někdy celé plochy. Kdežto prvá při rozemnutí líbezně voní, druhá i bez rozemnutí odporně páchne hnojem.

Č. fialová má klobouk v mládí dosti tuhý, suchý, na okraji podvinutý, hladký, fialový, později ale šedavě nahnědlý, s loupavou pokožkou. Třeň fialový, kratší průměru klobouku, 1—2 cm tl., solidní, pevný, podél vláknitý a hustě mrtnatý, na basi trochu napuchlý a pavučinatým, fialovým myceliem s okolním smetím slepený. Lupeny husté, tenké, neširoké, u třeně slabě vykrojené. Dužnina fialová. Výtrusy eliptičné 5—6 μ.

Houba tato objevuje se v houfech na podzim, ano často ještě v listopadu v lesích velmi hojně a náleží k nejlahodnějším jedlým druhům. Poněvadž ji ale nikdo nesbírá, lze jí všude množství nalézti. I v soli naložena výborně se dá v zimě v polévce a jiných pokrmech (guláš, zvěřina, zadělávané a p.) upotřebiti.

Č. špinavá jest tence vodnatě masitá, velmi hygrofanní, za vlhka celá fialová, za sucha šedavě pobledlá až i hnědavá, s kloboukem hladkým, 4—6 cm v pr., tenkým. Třeň z dělí průměru klobouku, 3—4 mm tl., stejnoměrně válcovitý, solidní, pevný, vláknitý, lysý. Lupeny husté, neširoké, u třeně nejširší, zoubkem připojené, fialové, posléz šedavé, bíle poprášené. Dužnina fialová, odporně páchnoucí. Výtrusy eliptičné, 6—7 μ.

Jest houba nejedlá a snad i jedovatá. Podle udaných znaků nelze ji zmásti s předešlou a hlavně již stanoviskem se líší.

Č. fialová spíše se zmásti může s některými modrými pavučincemi *(Cortinarius)*, jež také v lesích a často v její společnosti rostou a jí neobyčejně se podobají. Liší se ale pavučinatou kortinou, v mládí kraj klobouku s třeněm spojující a jiným, nepříjemným zápachem, v stáří hnědým prachem výtrusným. Ale ani tyto pavučince nejsou nebezpečné, jakž pokusem sám jsem se přesvědčil. Jsou ovšem nechutné. *Velenovský.*

Russula autumnalis *VELENOVSKÝ* České houby pag. 139. Holubinka podzimní. Na barevné tabulce zhotovené dle originálu mistra *B. DVOŘÁKa*, která k tomu číslu jest přiložena, zobrazen jest zajímavý druh holubinky z příbuzenstva holubinky fialové — *Russula violacea QUÉL.* Druh tento popsal prof. *VELENOVSKÝ* jako druh nový ve svých Českých houbách. Jest od příbuzné holubinky fialové rozdílna svou velikostí a svým nápadně pozdním výskytem; roste totiž hlavně v říjnu a listopadu. Dužninu má podobně ostře palčivou, jako zmíněná holubinka fialová. Jest to druh prostředně veliký nebo i menší. Klobouk 4—6 cm v průměru, sklenutý, vždy excentrický, na kraji zaoblený, dosti tuhý, až ve stáří slabě rýhovaný, málo slizký, význačně živě fialově, červeně, olivově a bledě strakatý, pod dobře loupavou pokožkou bílý nebo načervenalý. Třeň čistě bílý, tvrdě křehký, 1—1, 5 cm tlustý, vráskčitý. Lupeny čistě bílé, na ostří zoubkovaté, všechny stejně dlouhé, jen některé vidlené. Dužnina bílá, velice palčivá, zvláštním, ne nepříjemným aromatem páchnoucí. Výtrusy kulaté, ostnité, 8 μ v průměru.

Není v Čechách žádnou vzácností a zvláště v okolí pražském jest dosti hojně rozšířena. Tak každoročně pozdě na podzim se vyskytuje ve Hvězdě, podobně i v Bohnickém háji nad Trojou. Také letos několikráte byla přinesena z blízkého okolí pražského do schůzí Čs. Klubu Mykologického, kde byla demonstrována. Mistr *DVOŘÁK* sbíral ji také u Hořic a zde sbírané plodnice na naší tabulce vyobrazil. Jistě bude tento druh ještě na více nalezištích objeven, bude-li mu věnována našimi mykology větší pozornost. Jelikož tento druh jest velice palčivý, k požívání se nehodí. Je-li přímo jedovatý, není známo, jest to však dosti pravděpodobné. *Pilát.*

LITERATURA.

BRESADOLA GIACOMO, **Selecta Mycologica II** Estratto dalla rivista, „Studi Trentini" a. VII, Serie II, fasc. I, Trento 1926. Stran 31 a 1 tab.

Druhý tento díl, který letos vyšel, jest pokračováním části, která vyšla před 6ti léty (Selecta Mycologica I, in Annales Mycologici, vol. XVIII, fasc. 1—3, Berlin 1920). Pojednání rozděleno jest na tři části a sice: I. „Diagnoses specierum novarum," v níž podává autor diagnosy 91 nových druhů hub, které v posledních 6ti létech popsal dle materiálu, který zaslali mu různí sběratelé s téměř celého povrchu zemského. Popisuje celou řadu nových druhů *Agaricinei* z okolí Tridentu, z nichž *Tricholoma nigro-marginatum BRES.* a *Leptonia Andrianae BRES.* jsou na tabulce barevně vyobrazeny. Ve druhé části, kterou nadepisuje: „Observationes Mycologicae" podává různé kritické poznámky o druzích již dříve popsaných. Ve třetí části: „Adnotanda ad synonymiam mycologicam" ruší 61 druhů hlavně z rodu *Polyporus*, které klade co synonyma k jiným druhům. Práce tato vzhledem k velikému materiálu, který jest v ní snesen, jest velice stručná, čímž konečně vyznačují se všecky práce *BRESADOLOVY*. Přejeme autoru, který jest již dnes téměř 80 let stár, aby ještě dlouho ve zdraví mohl pokračovati ve svých studiích k rozkvětu vědy mykologické. *Pilát.*

Die Pilze Mitteleuropas, herausgegeben von der Deutschen Geselschaft für Pilzkunde der Deutschen Botanischen Geselschaft und dem Deutschen Lehrerverein für Naturkunde unter Redaktion von *H. KNIEP*, Berlin, *P. CLAUSSEN*, Marburg und *J. BASS*. Stuttgart.

Band I. Die Röhlinge (Boletaceae) von *FRANZ KALLENBACH*. Farbtafeln nach Natur-Originalen von *MARIA* und *FRANZ KALLENBACH* u. a. 1. Lieferurng. Leipzig 1926. Verlag von Dr. *WERNER KLINKHARDT*.

Právě vyšel první sešit tohoto dlouho připravovaného díla. Německá společnost mykologická (Deutsche Ges. für Pilzkunde) rozhodla se vydávati jakési pokračování *RICKENových* „Blätterpilze" a podati tak německé veřejnosti úplné kompendium Hymenomycetů Díla takového jest již dlouho zapotřebí. Jako první díl tohoto kompendia vydávány jsou houby hřibovité od *F. KALLENBACHA*. Dílo, jak první sešit právě vyšlý ukazuje, jest založeno na velkých zakladech, ba zdá se mi až příliš velikých. Úpravou a rozvržením připomíná velmi *SARTORY-MAIRE*: Compendium Hymenomycetum. Proto mám obavu, aby dílo toto neztroskotalo tak, jako jeho francouzský předchůdce. V prvním sešitě všestraně jest popsán a vyobrazen *Boletus satanas*, náš satan. Obsahuje tento sešit 4 strany textu, 2 tabule barevné a dvě křídové tabule černé. Barvotisky pokud se technické stránky týče jsou pěkně provedeny (čtyřbarvotiskem). Na první tabuli jest sice zobrazeno asi 10 plodnic satana, žádná však typická. Takový *Boletus satanas* u nás neroste. Teprve fig. 1, na druhé tabuli představuje více méně *Boletus satanas*, jak my jej známe (ač červená barva také není věrně podána). Přes různé nedostatky můžeme všem čtenářům našim odebírání díla tohoto vřele doporučiti, neboť za stávajících poměrů bude to nejlepší kompendium středovropských hub hřibovivých. Posléze připomínáme, že odběratelé našeho časopisu mají při odebrání díla tohoto značnou slevu. Místo 5 M za sešit, platí pouze 3 M, přihlásí-li se za odběratele. Ukázka vyobrazení z tohoto díla byla přiložena v posledním čísle minulého ročníku našeho časopisu, zároveň s podrobným prospektem. *Pilát.*

Dr. K. CEJP, **Einige neue oder wenig bekannte Hydnaceen Böhmens.** Hedwigia 1926. Stran 10

Uvedeny zde s podrobnou diagnosou a rozšířením druhy: *Grandinia alnicola B. G.*, *Gr. helvetica FR.*, *Gr. stimulispora* sp. n., *Odontia conspersa BRES.*, *O. incrustacea* sp. n., *O. arguta FR.*, *O. stipata FR.*, *Radulum fagicola* sp. n., *R. effusum* sp. n., *Mucronella fasciculatis A. SCH.*, *Dryodon coralloides SCOP.* var. crispus n. var. *Vel.*

ALB. PILÁT, **Zwei neue Arten der Gat. Cyphella aus d. Tschechoslowakei.** Hedwigia 1926.

Popisuje se nový druh *C. Struthiopteridis* a *C. agariciformis*, prvá na Struthiopt. germanica, typ podivuhodný, nový, snad toliko k *C. solenioides KARST.* se blížící, a druhá na Juncus comunis, také druh ode všech známých odchylný. *Vel.*

ALB. PILÁT, **Nová sypavka na tisech v Čechách.** *(Sphaerulina Taxi PIL.)* Časop. „Lesnická práce" 5. Písek. 1926. 4 tab.

Je to parasitická houba, jež způsobuje epidemické onemocnění porostů tisových, jevící se jako bradavky na listech (perithecie). Posud popsána byla toliko z Anglie a Holandska. *Vel.*

ALB. PILÁT, **Monographie der mitteleuropäischen Aleurodiscineen.** Annal. Mycolog. 1926. Str. 28, 1 tab.

Autor podrobně popisuje v 5 rodech *(Aleurodiscus, Dichostereum, Asterostromella, Dendrothele, Epithele)* celkem 19 druhů ze střední Evropy. Z Čech a Slovenska zaznamenává autor 11 druhů. Skupina tato byla posud nedostatečně známa a druhy uváděny dílem pod r. *Corticium*, dílem r. *Stereum*, *Thelephora*, *Hypochnus*. *Vel.*

JINDŘ. SUZA (Brno), **Lišejníky Podkarpatské Rusi.** Sborn. Přírod. Spol. v Mor. Ostravě, 1925. Str. 18.

Seznam lišejníků, sbíraných ve vých. cípu Poloninských Karpat, v obvodu Černé Hory a Svidovice. Na konci něm. resumé. *Vel.*

JINDŘ. SUZA (Brno), **Lichenes Slovakiae** II. Acta Bot. Boh. 1925, 1926. Str. 18. Psáno lat.

Výčet druhů z Malých Karpat, z Malé Tatry, Vysoké Tatry a Nízké Tatry. Nový druh se zde nepopisuje žádný. *Vel.*

JINDŘ. SUZA (Brno), **Kustos Filip Kovář.** Čas. Příroda 1925. Str. 5. Bibliografie r. 1925 zesnulého lichenologa *F. KOVÁŘe* v Olomouci. *Vel.*

FRANZ FUHRMANN, **Einführung in die Grundlagen der technischen Mykologie.** Jena, *FISCHER* 1926.

Autor, známý technický mykolog a chemik na technice ve Štýrském Hradci, předkládá veřejnosti obsáhlou knihu o užité mykologii v průmyslu, jakožto druhé vydání svých přednášek o tomto odvětví mykologie. Probírá nejprve velmi podrobně v několika kapitolách morfologii, chemii a systém bakterií, kvasinek a některých plísní, které zejména mají význam pro technickou mykologii. V následujících statích přechází k vlastnímu praktickému užití těchto organismů při různých fysiologických procesech, při výrobě nápojů a pod. Obsáhlou tuto knihu uvítají jistě technické odborné kruhy s povděkem a poslouží též jako výborná učebnice v těchto oborech. *Cejp.*

Prof. FR. MALOCH, **Květena plzeňského okresu.** Útvarní nástin. Sborník Musea v Plzni 1926. Stran 48.

Výčet druhů jevnosnubných i tajnosnubných rostlin dle formací. U každé formace uvedeny jsou také houby a lišejníky, ovšem že namnoze všeobecně rozšířené, z nichž ale možno souditi na charakter okolní flory a podmínky biologické. *Vel.*

BEAUSEIGNEUR, A., **Contribution à l'Etude de la Flore Mycologique des Landes.** — Saint-Sever-sur-Adour 1926. Strana 238, 2 tab.

Práce tato jest seznamem hub *(Basidiomycetes a Ascomycetes)* departementu Landes v západní Francii. Celkem zaznamenává odtud autor 530 druhů nebo *variet Basidiomycetů*. Mimo to popisuje a vyobrazuje dva nové druhy z této skupiny hub a sice *Amanita Gilbertii Beauseigneur a Lepidella Beillei Beauseigneur*, které autor oba sbíral na jaře 1925. Dále uvádí 31 druhů Discomycetů, z nichž nejzajímavější jest *Peziza fibrillosa CURREY*, která jest nová pro Francii. *Pilát.*

CEJP K. Dr., **Un nouveau système des genres de la famille Hydnaceae.** Travaux mycologiques tchécoslovaques. 1926, čís. 5.

Autor podává přehled rodů jednak těch, které se dříve počítaly do této spletité čeledi, jednak pojednává o rodech, které jsou uznávány moderními mykology. Rozbírá systematické uspořádání jednotlivých rodů u různých autorů a připojuje nakonec klíč rodů sem patřících. *O. Maštálka.*

GRAFICKÉ ZÁVODY V. & A. JANATA V NOV. BYDŽOVĚ